

DOBRE PRAKTYKI DLA MŁODZIEŻY

Zachęcamy do zapoznania się z dobrymi praktykami dot. dobrostanu młodzieży. Każda ze wskazanych praktyk dot. innego środowiska pracy z młodzieżą oraz różnorodnych sytuacji, co wzbogaca profilaktykę zdrowia psychicznego młodzieży.

KRAJ WDRAŻANIA: Hiszpania

TYTUŁ: „Młoda Szansa (Szansa dla Młodzieży)”

1. PROBLEM

Przedwczesne opuszczanie systemu edukacji oraz wysoki poziom bezrobocia wśród młodzieży prowadzą do pogłębiającej się izolacji społecznej.

Młodzież znajdująca się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, pozostająca poza systemem kształcenia, szkolenia oraz rynkiem pracy (grupa NEET – *Not in Education, Employment or Training*), szybko traci motywację do działania oraz wiarę we własne kompetencje i możliwości rozwoju.

Tradycyjne metody nauczania i wsparcia edukacyjnego często okazują się niewystarczające do skutecznej reintegracji tych młodych osób oraz ich ponownego włączenia w aktywne życie społeczne i zawodowe.

2. CEL

Głównym celem tej inicjatywy jest ponowne włączenie młodzieży zagrożonej wykluczeniem do systemu edukacji lub wsparcie jej w podjęciu zatrudnienia.

Program ma na celu:

- motywowanie młodych ludzi oraz odbudowę ich obniżonej samooceny i poczucia własnej wartości;
- pomoc w identyfikacji rzeczywistych zainteresowań i predyspozycji zawodowych poprzez organizację wizyt studyjnych i wycieczek do przedsiębiorstw;
- zapewnienie przejrzystego, etapowego wsparcia w procesie rekrutacji do szkół branżowych, technicznych i zawodowych.

3. GRUPA DOCELOWA

Młodzież w wieku od 16 do 21 lat (w uzasadnionych przypadkach do 30. roku życia), w szczególności:

- osoby pozostające poza systemem edukacji, szkolenia i zatrudnienia (NEET – *Not in Education, Employment or Training*);
- młodzi ludzie, którzy przedwcześnie zakończyli edukację i opuścili szkołę bez uzyskania wykształcenia na poziomie podstawowym lub średnim niższego stopnia;
- młodzież znajdująca się w trudnej sytuacji życiowej, wymagająca wsparcia w zakresie motywacji, orientacji edukacyjno-zawodowej oraz doradztwa zawodowego.

4. OPIS DZIAŁANIA

Program JOOP („Jove Oportunitat” – „Szansa dla Młodych”) jest długoterminową inicjatywą społeczną i edukacyjną realizowaną całkowicie poza tradycyjnym środowiskiem szkolnym.

Projekt opiera się nie na teorii, lecz na praktycznych doświadczeniach, rzeczywistych zmianach życiowych oraz przełamywaniu izolacji społecznej. Program wykorzystuje podejście profilaktyczne w zakresie zdrowia psychicznego, koncentrując się na ograniczaniu psychospołecznych czynników

ryzyka, zanim doprowadzą one do poważniejszych problemów natury psychicznej. Dzięki temu przyczynia się do poprawy dobrostanu oraz zwiększenia integracji społecznej młodych osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

Podstawowy proces programu opiera się na czterech prostych etapach:

Moduły coachingu pedagogicznego i mentoringu

Jest to pierwszy i najważniejszy element projektu. Praca rozpoczyna się w małych grupach, w których certyfikowani trenerzy, psychologowie oraz coachowie młodzieżowi współpracują z uczestnikami. Zamiast tradycyjnych zajęć szkolnych młodzi ludzie biorą udział w treningach inteligencji emocjonalnej, uczą się radzenia sobie ze stresem oraz lepiej poznają własne potrzeby, zainteresowania i aspiracje. Głównym celem tego etapu jest odbudowanie poczucia własnej wartości, rozwijanie umiejętności wyznaczania celów oraz wzmacnianie samodzielności w podejmowaniu decyzji. Na tym etapie aktywnie zaangażowane są lokalne centra młodzieżowe, które udostępniają bezpieczną przestrzeń do spotkań i integracji.

Wizyty w przedsiębiorstwach i miejscach pracy

Uczestnicy odwiedzają lokalne przedsiębiorstwa i organizacje, spotykają przedstawicieli różnych zawodów oraz sektorów gospodarki, a także poznają możliwości rozwoju zawodowego poprzez bezpośrednie doświadczenie. Dzięki temu mogą lepiej zrozumieć specyfikę poszczególnych profesji i świadomie planować swoją przyszłość edukacyjną i zawodową.

Doradztwo edukacyjne i ścieżki powrotu do kształcenia

Uczestnicy otrzymują indywidualne wsparcie w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej, zgodnej z ich zainteresowaniami, predyspozycjami oraz planami na przyszłość. Program pomaga im odnaleźć odpowiednie możliwości kształcenia i ułatwia powrót do systemu edukacji.

Projekty społeczne i działania na rzecz społeczności lokalnej

Młodzi ludzie angażują się w działania wolontariackie oraz projekty społeczne realizowane na rzecz lokalnej społeczności. Pozwala im to rozwijać poczucie odpowiedzialności społecznej, wzmacniać więzi z otoczeniem oraz aktywnie uczestniczyć w życiu swoich społeczności.

Kluczowym elementem programu JOOP jest systematyczne wspieranie zdrowia psychicznego i dobrostanu emocjonalnego młodych ludzi. Wielu uczestników rozpoczyna udział w projekcie z niską samooceną, poczuciem izolacji

społecznej, obawami dotyczącymi przyszłości, brakiem motywacji lub negatywnymi doświadczeniami związanymi z edukacją. Dzięki indywidualnemu mentoringowi, grupowym sesjom coachingowym oraz wsparciu psychologicznemu uczestnicy rozwijają odporność psychiczną, samoświadomość, kompetencje komunikacyjne oraz zdrowe strategie radzenia sobie z trudnościami.

Program zapewnia bezpieczne, wspierające i wolne od oceniania środowisko, w którym młodzi ludzie mogą otwarcie rozmawiać o swoich wyzwaniach, budować relacje oparte na zaufaniu z rówieśnikami i mentorami oraz odzyskiwać wiarę we własne możliwości. Szczególną uwagę poświęca się wzmacnianiu poczucia własnej wartości, ograniczaniu poczucia wykluczenia, rozwijaniu umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz promowaniu pozytywnych nawyków wspierających zdrowie psychiczne.

Łącząc działania z zakresu rozwoju osobistego, praktycznego poznawania świata pracy oraz aktywności społecznej, program JOOP wspiera nie tylko reintegrację edukacyjną i zawodową uczestników, lecz także ich długofalowy dobrostan psychiczny. Program pomaga młodym ludziom rozwijać poczucie celu, przynależności oraz sprawczości w kształtowaniu własnej przyszłości, które są uznawane za istotne czynniki chroniące zdrowie psychiczne i sprzyjające włączeniu społecznemu.

5. INNOWACYJNOŚĆ

Inicjatywa odchodzi od tradycyjnego modelu pasywnego przekazywania wiedzy w formie wykładów i zajęć szkolnych. W jego miejsce wprowadza angażującą metodologię coachingu i mentoringu realizowaną poza środowiskiem klasowym. Zamiast koncentrować się na niepowodzeniach i sankcjonowaniu błędów, metodologia programu skupia się na wspieraniu rozwoju osobistego, rozwijaniu inteligencji emocjonalnej oraz odbudowie poczucia własnej wartości młodych ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Program rezygnuje z utrzymywania uczestników wyłącznie w tradycyjnych warunkach szkolnych, oferując im możliwość bezpośredniego poznawania świata pracy poprzez wizyty w lokalnych przedsiębiorstwach, instytucjach i różnorodnych środowiskach zawodowych. Dzięki temu uczestnicy mogą lepiej zrozumieć specyfikę poszczególnych zawodów, poznać rzeczywiste warunki pracy oraz świadomie analizować własne zainteresowania i potencjalne ścieżki kariery.

Istotnym elementem programu jest również jego unikalny model współpracy

wielopoziomowej, finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (ESF+), koordynowany przez regionalny instytut ds. młodzieży Institut Valencià de la Joventut (IVAJ) oraz realizowany we współpracy z lokalnymi samorządami. Takie zintegrowane podejście zapewnia młodym osobom przedwcześnie opuszczającym system edukacji kompleksowe wsparcie instytucjonalne oraz indywidualne doradztwo dostępne bezpośrednio w ich lokalnych społecznościach. Dzięki ścisłej współpracy instytucji regionalnych i lokalnych program skutecznie dociera do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, zwiększając szanse na jej reintegrację edukacyjną, zawodową i społeczną.

6. REZULTATY

Szerokie wdrożenie programu JOOP było bezpośrednią odpowiedzią na wysoki poziom przedwczesnego kończenia edukacji oraz bezrobocia wśród młodzieży w Hiszpanii. W niektórych gminach regionu Walencji odsetek młodych osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zaliczanych do grupy NEET (*Not in Education, Employment or Training* – osoby nieuczestniczące w edukacji, zatrudnieniu ani szkoleniach) osiągnął alarmujący poziom.

Inicjatywa ewoluowała z lokalnego projektu pilotażowego w rozbudowaną sieć obejmującą cały region. Obecnie program jest realizowany w ponad 70 gminach – od dużych ośrodków administracyjnych, takich jak Valencia i Alcoy, po niewielkie społeczności podmiejskie. Każda kolejna edycja programu umożliwia aktywną reintegrację edukacyjną i społeczną tysięcy młodych ludzi rocznie.

Najważniejsze rezultaty programu obejmują:

- wysoki odsetek powrotów do edukacji;
- zwiększenie szans uczestników na zatrudnienie;
- skuteczność systemową potwierdzoną na poziomie instytucjonalnym.

Podstawowym rezultatem programu jest powrót jego uczestników do systemu edukacji lub kształcenia zawodowego. Wskaźnik ten utrzymuje się na poziomie przekraczającym 60–65%. Zgodnie z wynikami długoterminowego monitoringu prowadzonego przez Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE), ponad połowa uczestników po ukończeniu modułów coachingowych pomyślnie zdaje egzaminy wstępne i powraca do szkoły średniej lub podejmuje naukę w instytucjach kształcenia zawodowego (FP – *Formación Profesional*).

Ponadto ponad 20% uczestników podejmuje zatrudnienie bezpośrednio po zakończeniu udziału w programie.

Program JOOP został oficjalnie uznany przez European Commission za przykład dobrej praktyki (*best practice*) w obszarze innowacji społecznych i włączenia młodzieży. Wyróżnienie to potwierdza skuteczność programu oraz jego potencjał do dalszego upowszechniania i adaptacji w innych krajach Unii Europejskiej.

7. WPŁYW

Program JOOP w znaczący sposób zmienia życie młodych ludzi, którzy z różnych powodów znaleźli się poza systemem edukacji i wsparcia społecznego. Dzięki indywidualnemu coachingowi i mentoringowi uczestnicy stopniowo wychodzą z izolacji społecznej oraz odzyskują wiarę we własne możliwości. Wielu z nich deklaruje wzrost poczucia własnej wartości, większą motywację do działania oraz bardziej sprecyzowaną wizję swojej przyszłości po zakończeniu udziału w programie.

Uczestnicy przechodzą proces przemiany – od biernych odbiorców wsparcia do osób świadomych swoich możliwości, pewnych siebie i gotowych do samodzielnego kształtowania własnej ścieżki życiowej.

W perspektywie długoterminowej inicjatywa skutecznie ogranicza bariery utrudniające młodym ludziom dostęp do edukacji i rynku pracy. Powrót tysięcy absolwentów programu do kształcenia zawodowego (FP – *Formación Profesional*) lub podjęcie przez nich zatrudnienia przyczynia się do zmniejszenia skali przedwczesnego kończenia nauki w regionie.

Uczestnicy zdobywają również praktyczne kompetencje niezbędne do funkcjonowania na rynku pracy, w tym umiejętności skutecznego uczestnictwa w procesach rekrutacyjnych, prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych oraz profesjonalnej komunikacji z pracodawcami.

Program wzmacnia także współpracę pomiędzy instytucjami regionalnymi odpowiedzialnymi za politykę młodzieżową, jednostkami samorządu terytorialnego, szkołami oraz lokalnymi podmiotami świadczącymi wsparcie społeczne. Długofalowa współpraca tych podmiotów przyczynia się do przełamywania negatywnych stereotypów dotyczących młodych osób mających trudności edukacyjne lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedstawiciele samorządów lokalnych podkreślają również wzrost zaangażowania młodzieży w życie społeczne oraz poprawę współpracy pomiędzy sektorem edukacji, pomocy społecznej i rynku pracy. Dzięki temu możliwe jest tworzenie bardziej spójnego i skutecznego systemu wsparcia dla młodych ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

8. MOŻLIWOŚĆ ZASTOSOWANIA DOBREJ PRAKTYKI W RÓŻNYCH KONTEKSTACH KULTUROWYCH I SPOŁECZNYCH

Podejście to charakteryzuje się wysokim poziomem elastyczności i może być łatwo wdrażane w dowolnym kraju w celu wsparcia młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Model ten sprawdza się zarówno w środowisku szkolnym, jak i w centrach młodzieżowych oraz lokalnych organizacjach społecznych. Głównym wyzwaniem pozostaje dostosowanie programu do specyfiki lokalnego rynku pracy oraz potrzeb młodych ludzi w danym kontekście społecznym.

Projekt nie wymaga zakupu kosztownego sprzętu ani tworzenia złożonej infrastruktury. Jego skuteczność opiera się przede wszystkim na pracy wykwalifikowanych trenerów, coachów oraz psychologów. Do rozpoczęcia realizacji sesji wystarczające jest zapewnienie bezpiecznej przestrzeni do spotkań oraz nawiązanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami.

Model umożliwia rozpoczęcie działań na bardzo małą skalę. Możliwe jest utworzenie jedynie jednej grupy pilotażowej obejmującej kilku uczestników w jednej społeczności lokalnej. Po uzyskaniu pierwszych rezultatów system może być następnie łatwo skalowany do poziomu programu regionalnego lub krajowego.

Problem utraty motywacji oraz przedwczesnego kończenia nauki ma charakter globalny. Metodologia oparta na coachingu psychologicznym oraz bezpośrednich wizytach w miejscach pracy ma charakter uniwersalny i może być stosowana w różnych kontekstach kulturowych i społecznych. Każda organizacja europejska może zaadaptować to gotowe narzędzie w celu wspierania młodych ludzi w powrocie do systemu edukacji lub wejściu na rynek pracy.

9. ŹRÓDŁO:

1. Institut Valencià de la Joventut (IVAJ) (2026). *Jove Oportunitat (JOOP) – Programas de motivación y orientación para jóvenes*. Generalitat Valenciana. JOOP – IVAJ Official Portal
2. Programa JOOP (2026). *Construye tu futuro – Orientación, asesoramiento y retorno al sistema educativo*. Official JOOP Web Portal. JOOP Official Website
3. Programa JOOP (2026). *Campañas de motivación, actividades y testimonios de la juventud participante*. Instagram. JOOP Instagram
4. Mancomunitat de la Ribera Alta (2025). *Jove Oportunitat (JOOP) – Intervención con jóvenes en la comarca de la Ribera Alta*. Joventut Manra. JOOP Ribera Alta
5. Programa JOOP (2025). *JOOP en Español – Herramientas pedagógicas contra el abandono educativo temprano*. JOOP Español Resource
6. European Commission (2024). *Jove Oportunitat (JOOP) – ESF+ Initiative for Youth Inclusion (Social Innovation Match Case Study)*. European Social Fund Plus. European Commission JOOP Case Study
7. Ayuntamiento de Valencia (2024). *Jove Oportunitat (JOOP) – Proyectos de inserción social de la Concejalía de Juventud de Valencia*. Valencia Youth Projects JOOP
8. Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE) (2023). *El IVAJ pone en marcha la séptima edición del programa Jove Oportunitat para mejorar la empleabilidad juvenil*. Ministerio de Trabajo y Economía Social. SEPE JOOP Press Release